УДК 78.071.1(477.83):821.161.2

Олена АДАМОВИЧ

ТЕМА ІВАНА ФРАНКА У ПОЛІ ТВОРЧОСТІ МИРОСЛАВА СКОРИКА

(ДО ЮВІЛЕЮ ІВАНА ФРАНКА)

Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького
Львів, Україна, adamovych.o@gmail.com

Пропонуємо Вашій увазі запис розмови класика української музики, Героя України, Лауреата премії Т. Шевченка Мирослава Скорика з представниками лікарської громади та членами Наукового товариства імені Шевченка міста Львова. Зустріч, присвячена 160-річчю від дня народження Івана Франка, відбулася в межах "Шевченкіани медика-2016". Маестро поділився спогадами про дитинство та про те, що саме спонукало його поєднати своє життя з музикою, про творчі та життєві дороги і надбання, натхнення, значення творчості Івана Франка та про інші теми, що лягають в основу майбутніх шедеврів, про нові музичні проекти.

Ключові слова: *Мирослав Скорик, музика, Іван Франко, «Тіні забутих предків»*

Olena ADAMOVYCH

IVAN FRANKO THEME IN THE COMPOSITIONS OF MYROSLAV SKORYK

(DEVOTED TO THE ANNIVERSARY OF I. FRANKO)

Danylo Halytsky Lviv National Medical University
Lviv, Ukraine, adamovych.o@gmail.com

We offer you the conversation recording between a Classic of Ukrainian Music, Hero of Ukraine, laureate of T. Shevchenko reward Myroslav Skoryk and the representatives of Lviv medical community. The meeting dedicated to the 160th birth anniversary of Ivan Franko occurred within "Shevchenkiana for doctors - 2016". Masetro shared with the audience his childhood memories, last musical projects, told about the texts that become future masterpieces and narrated what had induced him to become a musician.

Key words: *Myroslav Skoryk, music, Ivan Franko, "Shadows of Forgotten Ancestors"*

Зустріч відбулася 14 травня 2016 р. у залі для урочистостей Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України у форматі відповідей на запитання, попередньо зареєстрованих на сайті НТШ. Саме напередодні у Львівському національному академічному театрі опери та балету імені Соломії Крушельницької відбулася тріумфальна прем'єра Маестро Концерту №2 для віолончелі з оркестром, тому перше запитання, яким розпочала розмову голова Лікарської комісії НТШ професор Оксана Заячківська, стосувалася цієї події.

— Мирославе Михайловичу, чи задоволені Ви вчорашнім концертом і яке місце він посяде у Вашому житті та творчому доробку?

— Дуже задоволений. Вдячна публіка, чудова атмосфера. Мені надзвичайно приємно, що люди виявили подібну ініціативу, адже сама ідея створення нової програми належала навіть не мені, а Олександру Перієву, солісту вчорашнього концерту. Але прогнозувати що-небудь ще рано, нас чекає тривалий тур містами України.

— Відомо, що недавно у Києві завершився виконавський конкурс імені Мирослава Скорика. Розкажіть, будь ласка, детальніше про нього?

— Коли я вперше почув про можливість створення подібного конкурсу, мені, з одного боку, звичайно, дуже лестило таке визнання моєї музики, а от з іншого… Я розумів, що це одне з найважчих випробувань. Адже абстрактного піаніста можна змусити грати що завгодно, а от конкретного, молоду людину, студента консерваторії чи музичного училища, з його поглядами на життя, характером і власними уподобаннями – вкрай важко. Дітям повинні подобатись твори, які вони виконують. Якщо вони виконують мою музику, – це успіх.

— Чи не могли б Ви поділитись спогадами про дитинство, адже відомо, що рідною сестрою Вашої бабці була всесвітньо відома Соломія Крушельницька, тож потяг до музики Ви успадкували. Але Вам довелося пройти крізь важкі життєві випробування, Ваша родина була репресована та на багато років вивезена до Сибіру. Яким же було Ваше дитинство?

— Я народився в 1938 році, а в 39-му почалася війна. Бомбили Західну Україну, тож моїм першим словом було не «мама», а «алярм». Бабуня (пам'ятаю її як дуже активну жінку, господиню, була заміжня за політичним діячем Володимиром Охримовичем, до речі, дійсним членом НТШ з 1889 року), побудувала маєток, де переховувалась вся родина. Туди часто навідувалась Крушельницька, приїжджали відомі композитори і співаки того

часу, шукаючи прихистку від воєнного лихоліття. Минали роки, на зміну німецьким військам прийшли радянські, що, проте, не цурались перевірених попередниками методів. Нашу родину було вивезено до Сибіру, і до Львова я повернувся вже сімнадцятилітнім юнаком, якого батько представляє знаменитій родичці. Соломія Крушельницька, попри родинну прихильність, завжди на перше місце ставила талант. Але, відзначивши мій абсолютний слух, вона порадила батькові віддати мене в музичну школу.

— Як Ви вибираєте тексти, які кладете в основу своїх шедеврів? Може, підштовхує оточення, адже Ваш батько, наприклад, був прихильником творчості Івана Франка?

— Важко сказати. Як ерудована людина, історик, що захистив докторську дисертацію у Відні, батько всіляко заохочував мене до читання, приносив хорошу літературу і часто говорив, як було б чудово, якби я написав музичний твір на основі «Мойсея» Івана Франка. В ті часи це було просто неможливо! Поема була заборонена через «націоналістичні ідеї». Але коли настав сприятливий час, я доклав усіх зусиль, щоб виконати батьківський заповіт. Тато завжди дуже мною опікувався. Пригадую, на початках мого навчання, незважаючи на те, що у мене були прекрасні вчителі, як усіх хлопчаків, тягнуло пограти у футбол, погуляти з друзями. Можливо, цим би все і закінчилось, якби не батько. Він розповідав мені про видатних композиторів, просив не полишати науку. Саме завдяки йому я зумів закінчити спочатку музичну школу у Львові, а потім і Московську консерваторію відразу за двома спеціальностями – фортепіано та скрипка.

— Що саме Вас надихає? Відомо, що багато часу Ви провели в Карпатах. Чи залучаєте до своєї творчої спадщини почуті бойківські мотиви і коломийки?

— Безперечно. Я годинами слухав карпатських музик, вдивлявся в гірські пейзажі. Це прекрасно, тільки уявіть собі, на полонині пора сінокосу, і далека луна несе між узгір'ями чарівні звуки скрипки гуцула… Хоча ближче з гуцульським фольклором я познайомився вже під час роботи з Параджановим. Але, упереджуючи запитання аудиторії, мушу зазначити – стосовно плагіату моя совість чиста. Я брав бойківські коломийки за основу своєї музики, надаючи їм нового звучання. Хоча, коли рік по тому, приїхавши до того ж скрипаля, я попросив його повторити мелодію, він щиро здивувався. Адже награвав те, що бачив тоді перед очима, і те, що було на серці, а воно давно змінилося новим.

— Ми вже згадували сьогодні Вашу знамениту оперу «Мойсей», яка, як говорять, побачила світ лише завдяки Папі Римському Івану Павлу II. Як насправді це сталося?

— Як я вже казав, задум «Мойсея» з'явився у мене давно. Але опера вимагає великих фінансових вкладень. Тож навіть після скасування прискіпливої радянської цензури я зіштовхнувся з новими проблемами. І тоді, разом з Тадеєм Едером, директором Львівського національного академічного театру опери та балету імені Соломії Крушельницької, ми прийняли нестандартне, і, напевне, нечуване досі рішення – попросити про фінансову допомогу Ватикан! І сталося диво – Папа Іван Павло II підтримав ідею проекту, і «Мойсей» зміг побачити і почути світ! Коли згодом Понтифік відвідав Львів, він, на жаль, не зміг бути присутнім на виставі, проте, під'їхавши до оперного театру на "папамобілі", зустрівся зі мною, директором театру та солістом опери, поблагословив нас і подарував пам'ятні медалі з власним зображенням.

— Пане Мирослав, розкажіть про Вашу джазову творчість, ці популярні, вічно молоді пісні. Чим саме вони привабили Вас?

— Повоєнна історія музичного мистецтва була досить сумною. Постанова 48-го року була, за суттю, забороною будь-якої сучасної музики. Для композиторів Західної України це було страхіття, я знаю людей, які просто спалювали свої занадто «націоналістичні» твори. Вони боялись. Боялись заслання до Сибіру. Самі акорди, саме звучання цих творів було на той час неможливим. Але саме їх «ефективність» у боротьбі з режимом, ці ритми 60-х, їх дух надихнули мене зробити естрадну музику більш «сучасною». І досі у багатьох моїх композиціях звучать елементи джазу.

— Чи поділяється сучасне українське музичне середовище на музичні школи та які між ними взаємини?

— Звичайно, є львівська школа, київська, харківська, одеська, вони мають чимало відмінностей, але, попри все, є одна загальноукраїнська школа.

— Які знакові зустрічі трапились у Вашому житті?

— Зараз моя спеціальність передбачає багато зустрічей з різними людьми. Але і в минулому, коли я навчався в Львівській музичній школі і в Московській консерваторії, я також спілкувався з багатьма видатними музикантами. Пригадую, ще коли тільки освоювався в Москві, прочитати курс лекцій у консерваторії запросили композитора Ігоря Маркевича. Француз українського походження, нащадок першого ректора Київського університету, був

для нас живою легендою. В консерваторії гостю запропонували прослухати твори студентів. Один, другий… , а коли потім запитали про враження від почутого, Маркевич попросив повторити твір Скорика. Це було чудово! До слова, після цього в стінах московської консерваторії до мене, незважаючи на заслання до Сибіру, почали ставитись з великою повагою.

— Відомо, що саме музика Вашої знаменитої "Мелодії" надихнула Блаженнішого Святослава Шевчука повернутись на Батьківщину з Італії, бо, як зізнався сам Владика, це твори, прослухавши які, можеш зрозуміти душу України.

— Для мене це велика честь.

— Також у нас є запитання стосовно Ваших стосунків з Сергієм Параджановим, «Тіні забутих предків» якого увійшли до переліку 100 обов'язкових фільмів для перегляду студентами Гарвардського університету. Як творилась музика до фільму та чому Параджанов обрав саме Вас?

— Усе дуже просто. Параджанов у пошуках автора музичного супроводу для свого фільму приїхав до Львова. Прослухав музику львівських композиторів, в числі інших творів була і моя сюїта, відзначена Маркевичем. Йому сподобалось. У процесі роботи над фільмом у нас склались непрості стосунки. Параджанов – людина досить складна, «екстравагантна», проте справжній режисер, майстер своєї справи.

Учасники зустрічі з Мирославом Скориком (*у центрі*) присвяченої 160-річчю від дня народження Івана Франка, яка відбулася в програмі "Шевченкіани медика-2016"

— Мирославе Михайловичу, професія композитора – це очікування Божественного натхнення чи повсякденна рутинна праця? І чи може «відбутись» композитор поза межами рідного середовища, поїхавши творити до іншої країни?

— Одне невіддільне від іншого. Неможливо створити шедевр без натхнення, без своєрідного «поштовху», однак передувати йому має важка, копітка праця, адже, як говорив знаменитий композитор Чайковський, «натхнення не приходить до лінивих». І, звичайно, на творчість надихає Рідна Земля, на якій народився, де вперше відчув музику. Кожна країна має свою, неповторну ауру і, опинившись в іншому місці, треба прожити там досить довго, щоб відчути з ним зв'язок і мати змогу писати. Музика – надзвичайно тонка матерія, ніколи не знаєш, яка мелодія стане популярною. Емоції, які несе та чи інша композиція, на перший погляд, дуже узагальнені, і лише потім додаються відчуття болю чи радості, страждання чи надії, смутку чи захвату...

Стаття надійшла 05. 07. 2016 р.
Після доопрацювання 12. 07. 2016 р.
Прийнята до друку 20. 07. 2016 р.